

चपराक

संपादक : घनश्याम पाटील

■ पुणे ■ वर्ष : ५
■ अंक : १०
■ पाने : ४
■ मूल्य : ३ रु

■ सोमवार, २३ ते २९ मार्च २०१५

■ RNI No. MAHMAR/2011/35979

देशबंदुन करा!
Save your Eye
Donate your Eye

- भारताची लोकसंख्या : ११८ करोड
- रोज मृत पावणाच्यांची संख्या : ६२,३८९
- रोज जन्म घेणाच्यांची संख्या : ८६,८५३
- भारतातील अंध लोकांची संख्या : ६,८२,४९७

जर रोज मृत होणाऱ्या लोकांनी आपले नेत्रदान केले तर
फक्त १२ दिवसात भारतातील सर्व अंध हे जग बघू शकतील...

तुमच्या डोळ्यांचे दान करून
इतर गरजूना ही सृष्टी
पाहण्याची संधी द्या!

सुकराता™
• नेत्र शाळेची घोषणा

विजयकुमार मर्लेचा, विश्वस्त सुकांता चैरिटेबल ट्रस्ट, पुणे

Website :www.chaprak.com

■ पोस्टल नॉंदणी क्र. : PCW/159/2014-2016

Licensed to post without prepayment of postage no. WPP - 14

Posted at Pune PSO on every wednesday, date of publication 25/03/2015

'चपराक' वाचक-लेखक संवाद दौरा

■ लातूर : सुप्रसिद्ध कथाकार प्रा. भास्कर बडे यांच्याकडून स्वागत

■ कळमनुरी : नरेंद्र नाईक यांच्याकडून स्वागत दौरा

माराठवाडा आणि कविता हे दोन विषय माझे आत्मविकास विळाळायचे आहेत. अनेक वर्षांनंतर केवळ दोन दिवसांसाठी मराठवाड्याचे गेले आणि मायभूमिच्या दर्शनाने आविष्कार सामर्थ्याची ऊर्जा कैक पट वाढल्यासारखे वाटले. माझ्या मराठवाड्यातील लोकांचे उंदर्द प्रेम आणि त्यांच्याकडून मिळाणारी जिहाळ्याची वागणूक याची तुलना काशाशीच होऊ शकत नाही.

मी आणि सापर सुरवरसे! आम्ही दोघांनी परवा लातूर शहर गाठले. तिथे भल्या सकाळी माझी स्नेही, सुप्रसिद्ध कथाकार डॉ. भास्कर बडे यांचे घर गाठले. बडे यांनी आणि त्यांच्या सौभाग्यवती नमाताई यांनी नरेंद्र स्वागत केले. त्याकिंवारी कविविरती अस्प्रिता फड याही आल्या होत्या. विषयावार आमच्या दिलखुलाना गप्पा झाल्या. बडे सरांनी प्रत्यक्रिता, राजकारण आणि साहित्य क्षेत्रातील अनेक रंजक व तिकिक्याच सुरस कथा सापिलेल्या. त्याचवेळी तिथे एकीपी माझी या वृत्तावहिनीचे युवा पत्रकार निशांत भद्रेश्वर, लातूर पत्रकार सांसाचे सचिव विजयकुमार स्वामीजे शून्यातून वेगळे विश्व निर्माण करणारा संघर्षील माझ्या! मराठवाड्यातील 'पुण्य नगराच्या यशात त्यांचा मोठा वाटा आहे.

बडे संराचे 'वावर' हे निवासस्थान म्हणजे मराठवाड्यातील एक महत्वाचे सांस्कृतिक केंद्रव्यापारी घालता आहे. त्याकिंवारी सौ. नमाताई नव्याचे प्रशिक्षण वर्षांनी चालवतात. या दायर्यात्याने आमचे जोरदार स्वागत केले. सापाहिक आणि मासिकाच्या अंकांची त्यांनी स्वतःची व बीड जिल्हातील काही प्रांतांच्यांची वर्गीयी भरली. अस्प्रिताई कड याही सप्ताहांनी लातूरकर घेतला आहे. थोडावेळ गप्पा झाल्यानंतर डॉ. बडे, भद्रेश्वर, स्वामी, सापर आणि मी असे सर्वजन गांधी चौकट पोहोचलो. तिथे माझे जुने स्नेही, ज्ञेष पत्रकार प्रदीपीनी नणंदकर आवे. पुढी सगळ्याच्या गप्पा झाल्या आणि आम्ही उदारीकडे निघालो.

उदारी हे माझी आजोळ! मात्र मामा कंपनी आता पुण्यातच स्थानिक झाल्याने कारसा संपर्क राहिला नाही. उदारीराता सांस्कृतिक, ऐतिहासिक मोठी परंपरा आहे. या परंपरेचे खंडे पांडिक आणि प्रचंड सदुरुणी असलेल्या सुशाकरणाचा वायव्यकर करायांनी आमचे जोरदार स्वागत केले. लद्दारमध्ये 'चपराक'च्या विस्तारात त्यांचा मोठा वाटा आहे. त्यांच्या आतिथ्याने भाराबून गेलो. अनेक साहित्यविषयक गप्पा, जेवण यात तीन-चार तास गेले. मराठवाड्याची ओळख ठरपाऱ्याची क्षमता असलेले ताकतीचे युगा कंपी प्रा. रामदास केदार आणि ज्येष्ठ कविविरती सुनेंदा सरदार यांनी वायव्यकर सारांच्या घरी भेट घेऊन चर्चा केली.

तिथून आम्ही देगलूरुला पोहोचलो. या सर्व व्यापात देगलूरुला यायला उशीर झाला. तब्बल सात वर्षांने देगलूरुला गेल्याने तिथे माझ्या ताईकडे कल्ला केला. भाये अंकपीत स्थानाने मिळाणारे सुख अवर्णनीय असरे. सर्व थकवा थम्ह पळून गेला आणि पुढी ताजातावाना झालो.

काल सकाळी (शनिवार. दि. २१) देगलूरुन नांदेळा गेलो. जाताना चालकाशी गप्पा सुरु होत्या. मराठवाड्यातील दुक्काळ, विकासयोजना, प्रांतीकांचा अशा विषयावर गप्पा सुरु होत्या. गाडीचे चालकही त्या परिसरातील बातमीदर असल्याने नववीनी माहिती निळत होती. 'अशीक' चव्हाणांचे घेण्यासाठी पुढीसरन केल्याने नांदेळकर खुश असतील ना?' असे विषयाव्याकर त्याने 'मुड्यालां सफारी' घालून काही उपयोग आहे का साहेब?' असा प्रतिप्रश्न करून आमची बोलती बंद केली.

मराठवाड्याचे नव्हे तर साहित्य क्षेत्राचे वैभव असलेल्या ज्ञानयोगी प्रत्यक्षितक प्रथम शेषवार मारे सरांच्या घरी झालेल्या गप्पा अविसर्गायी आहेत. त्यांची लवकरच एक वेळा लेख लिहोता. सावरकर, ऑंबेडकर, टिळक, आगरकर, गांधी, जिना अशा असंख्य विषयावर सरांनी इतकी तक्रूरुसंगत मंडणी केली की अवाक्य झालो. त्यांचा पाहुण्याचा घेऊन आम्ही कळमनुरीला नरेंद्र नाईक केल्याने निवासस्थानी पोहोचलो.

त्याकिंवारी काही प्रांती विषयावर आवाहन केले. सापरात लिहिण्याचे आवाहन केले. या लद्दाराचे अभ्यासक असलेल्या विजय वाकडे काळांनी लगेच आहाला या

विषयावरील एक दुर्विल ग्रंथ दिला. नरेंद्र नाईक, कवी शकी बोलेकर, कवी राजाराम बनसाडे, डॉ. रमेश पाईकराव, गजनन थळपते, धांजली मुळे, कलानंद जाधव, शीलवंत वाढवे आदीनी भेट घेतली. अंकांची वर्णी भरली. नरेंद्र नाईक यांच्या आवाहने पुढी त्यांच्या घरी 'सकरी'ने जेवारे लागले. गुडीपांडव्याच्या दिवारी मराठवाड्यातील या माझ्या बांधवांकडून मिळाण्या प्रतिसादाने, त्यांच्या नियुक्ति प्रेमाने शब्दश: भारावून गेलो. नरेंद्र नाईक वै चिकित्सक वृत्तीचे कवी, लेखक, कांदंरोकर आहेत. 'चपराक'च्या विस्तारासाठी त्यांनी स्वतःहून घेतलेला पुढाकार हे आमचे मोरे यश आहे.

■ नंदेड : सुप्रसिद्ध साहित्यिक प्रा. शेषवार मारे सरांसोबत

तिथून आम्ही हिंगोली मार्गे परभणीला पोहोचलो. तिथे संतोष धारासुरकर आणि विजयावर जोशी यांनी दैनिक 'दिलासा'चे पुनर्प्रकाशन सुरु केले आहे. त्यांच्या प्रथमांक सोहळ्यास हेतु लावली. तिथे ज्ञेष पत्रकार यमाजी मालकर यांच्यासह अनेकांशी गप्पा झाल्या. 'दिलासा'च्या प्रथमांक सोहळ्याची मुख्य बातमी त्यांच्याकर बसून लातूर घेतली. शीर्षक दिले आणि बाहे पडले. मराठवाड्याच्या या आठव्याची माझी श्रीमंती वृद्धिंदात करण्याचा आहेत. जीवनात आनंद निर्माण करण्याचा आहेत. 'आणं कुठे आहोत, यापेक्षा कुठून आलोय याला जास्त महत्व असरे' असे मुहूर्णतात. मराठवाड्याच्या मातीशी जोडलेली नाल हे माझी खरे वैवध आहे. या मातीची माझ्या आयुष्याचे सोने केले आहे आणि त्यामुळे या स्वतःला धन्य समजता. पुण्यासारख्या सांस्कृतिक नवरीत चांगल्याला चांगले म्हणणरे आहेत, त्यामुळे उत्साह द्विगुप्ती होतो. 'मराठवाड्यातून मिळवले आणि पुण्यात टिकवले' अशी काहीची माझी गत आहे.

आठव्याची हा मृदांग असाच दरवळत रहावा. आणि 'चपराक'च्या व्यापारीची ओळख ठरपाऱ्याची क्षमता असलेले ताकतीचे युगा कंपी प्रा. रामदास केदार आणि ज्येष्ठ कविविरती सुनेंदा सरदार यांनी वायव्यकर सारांच्या घरी भेट घेऊन चर्चा केली.

■ उदारी : कवी प्रा. रामदास केदार आणि सुधाकर वायव्यकर

सांस्कृतिक दहशतवादाची चिंता करणाऱ्यांनो...

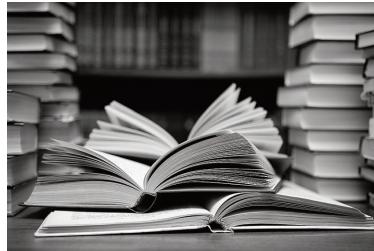
सद्या महाराष्ट्रत सांस्कृतिक दहशतवाद जोरात परसरत चालत असल्याची खंत अनेक विचारवंत विविध व्यासपीठावरुन पोटिंडिकीने व्यक्त करीत आहेत. राजकारणाचे फड सुरुवातीपासून आपल्याकडे गवेशाची रंगातात, तदूरच आता साहित्यातील राजकारणवर्ही चर्चा होताना दिसत. मराठी साहित्य व्यवहाराच्या दृष्टिने हे चित्र आशादारी मानायला हरकत नाही. सांस्कृतिक दहशतवाद मोर्डीत काढायचा झाला तर कला, संस्कृती या विषयावर चर्चा या व्यायालाच हव्यात. त्यातून भीरव असे हीती काही लापू शकेल.

मागच्या काही वर्षात दुकशाच्या माध्यमे प्रभावी बनत चालली असली तरी त्यांची विश्वासाहूता मात्र कमी कमी होत चालली आहे. त्याउलट वृत्पंताना समाजभान असले तरी मालकशाही आणि वाढती स्पर्धा यामुळे त्यांनी बातम्या 'विकल्प' चा धंदा सुरु केलेलय. पत्रकारितेलील महाविद्यालयात आपांनी विशिष्ट विचारधारा विद्यार्थ्यांवर लादण्याचे उद्योग या क्षेत्रातील थ्रीरांगन सातत्याने सुरु करात. कृती संपादक मंडळातील तटस्थ वृत्तीला लिलाजी देत 'आमी माडोली तेव सत्य' या आविभावित अनेक खोट्या गोटी ठासून मांडत असतात. त्यामुळे नव्या पिढीच्या मानात अनेक चुकीच्या संकलना ठाम होत चालत्यात. उद्याच्या सांस्कृतिक महाराष्ट्राच्या दृष्टीने हा खरा धोका आहे. मात्र सांस्कृतिक दहशतवादाची चर्चा करण्यात वेळ घलवणारे यासाठी मात्र काहीच करत नाहीत.

काही विचाराधारा संपूर्णत आया तर आपली दुकानदारी बंद होणार हे पुरते माहीत असल्यानेच साहित्य, संस्कृती आणि पत्रकारितेतील काहीजण वाटेल तसेच तारे तोडत असतात. जे प्रत्यक्षात नाही, जे चुकीचे आहे ते समाजमनावर बिबरण्यात याचा मोठा स्वार्थ डडलेला असता. आज महाराष्ट्रातील महत्वाच्या वृतपत्रांची आणि साहित्य संस्थांची केविलवाणी अवस्था आहे. विचाराचे दारिद्र्य असणारी ही मंडळी पर्यंत पिढी बरबाट करत आहे. याचे ढोंग 'चपारक' ने सातत्याने वाचकासमरो आणले आहे. पुढीली आपांना राह, मात्र आता यिहितक्सक वाचकांनी तकाचिया कसोटीदर, बुद्धी प्रामाण्यावाद दाखवून देत प्रश्न उपस्थित करायला हवेत. चांगांने वाईड याचा सारासाठा विचार करायला हवा. जे चुकीचे

‘पुणे’ तेथे काय उणे’ अशी पुण्याविषयीची
ओळळ्या सांगताना अभिमानाने बालले जाते.
परंतु ज्येहे नागरिकाच्या तोंडी मात्र पूर्वीसारखे
पुणे राहिले नाही, असा सूर असेहो. असे का ?
तर वाढती महाराष्ट्रा, वाढती लोकासंख्या,
वाहूकीचे प्रश्न, वाढते प्रदुषण, बदललेली
वाणीनशीली, वाढा संस्कृती जाऊन आलेली
फ्लॅट संस्कृती, उद्योगांच्याचा निमित्ताने
आलेले बाहीरील लोक, लोप पावत चाललेली
माणुसकी, वाढलेली बैफिकिर वरी, अफाट
पैसा मिळवण्यासाठी निवडलेले वासमार्ग,
भ्रष्टाचार, गरिवा, लाचतुवयत, लबाडी, घोऱ्या,
खून अशा असंख्य कारणांनी पुणे अस्वच्छ
आलेले आहे.

किंदिगामुयाना मारावे तसे लोक एकमेकांना
मारातारा. भरदिवसा, भर रस्स्यात राजजोसपणे
खून करतार. मग बरेच दिवस अरारोपीचा शोध
धेतला जातो. चुकून पकडले लेण्ये तर वर्पुनिरुद्धे
कोर्टिकेच्यात जातात. तोवर नागारिकांचा सताप
विरघळलेला असतो आणि मग आरोपीना शिक्षा
झाली काय किंवा नाही झाली काय काही ताप
वाटानोसा होते. खाली भावी मात्र जातात. त्याचे
कुणालाच सोयसुतक नसत. सगळीकडे
नुसेतेच 'स्वच्छ पुणे, सुंदर पुणे' असे
वाचावायास मिळते पण रस्ता स्वच्छ ठेवणे,
जाढे लावणे, कवऱ्याची लेण्ये विलेवाट लावणे,
नद्यानाला स्वच्छ करणे हेही फारसे लक्षत
घेतले जात नाही अणि वाढवायाने पुणे स्वच्छ
होणार नाही तर प्रत्येक मासूस जेव्हा दुसऱ्यांची
प्रेमाने, आपुलकीवे वगेल जेव्हा दुसऱ्याना मदत
करेल, शेजाच्या पाजाच्यांती आउथेने चौकटी
करेल, वयोमाननुसार प्रत्येकावा मान राखला
जाईल तेव्हा पुणी खन्या अथंनि स्वच्छ व सुंदर

आहे त्यावर आसूड ओदायला हवेत आणि जे बरोबर आहे त्याची शक्ती आणखी बळकट करायला हवी. जानाचा, विद्योग प्रचार आणि प्रसार करणे यापेक्षा मोठी देवपूरा कोणती असूच शक्त नाही. वर्षांनंतर बुरुस्टलेल्या कल्पनाना कवटानन् बसत्यांनी जागे होणे ही आता काळांची गरज आहे.

‘चपराक सहित्य महोत्सव’ त शिवसाहीर बाबासाहेब पुरंदरे यांनी व्यासपीठावरून विचारले होते की, “तुमच्या॒ ऐकी कितीजणांनि डॉ. आंबेडकरांचे समर्पण साहित्य वाचवते आहे?” त्यावर एकानंही हात वर केला नव्हता. पुले, शाहू, आंबेडकरांच्या नावाने राजकारण करण्यांनी, सावरकर, आगरकर, टिळकांचा जयधोष करण्यांनी, गांधी, बुद्ध यांची थोरवी गाणांयांनी त्यांचे जीवन आणि कार्य जाणून घेण्याचा खरंच कधी प्रमाणिक प्रयत्न केलाय का? त्यांचे विचार

आचरणात यावेत यासाठी कणभर तरी पुढाकार धेतलाया का ?
छत्रपती शिंजाजीराजे, छत्रपती संभाजीराजे यांच्याना नावारे घोषणा देत, ममाच्या अंमलाजाळी झेंडे धेऊन माहात्म्याच्यांनी, मिरवणुकीच्या नावारव वाहतुकीचे सर्व नियम पायदळी तुडविण्यांनी, किंवा—मुर्तीवरून अशिलेश शेरेबाजी करण्याच्यांनी कधी त्यांचे विचार समजून धेतल आहेत का ? आपल्याच राजकर्त्त्वांनी, कायदा व्यवस्थेतील तज्जांनी, आपल्यासाठीच जे नियम बनविले आहेत, त्याचे उल्घंगन करणे महाराजांना तरी आवडले असते का ? ज्या

संपादकीय
घनश्याम पाटील - ७०५७२९२०९२

घनश्याम पाटील - ७०५७२९२०९२

बाबासाहेबांनी 'शिका, संघटित व्हा, संघर्ष करा' असा लाखमोलाचा सळ्या दिला त्यांचे अनुयायी आज नवकी काय करतात? जिथे मद्यापान वर्ज्य मानला जातो, निंदनीय ठरवला जातो तिथे आज दुर्व्यवैनां दारू पिणे हैं प्रतिष्ठित लक्षण समजले जातो! या खुल्लचटपाणाला काय म्हणावे?

त्यामुळे सांस्कृतिक दहशतवादाची विंत करण्याच्यांनी आधी आपल्या आदर्शाची उजलीकी कराऱी. साहित्यिकांनी, पत्रकारांनी लोकात केलेल मूळ पाठ्याएवजी, तिंत व्यक्त करण्याएवजी हीतहीरी भरीव कराऱा. जातीधरमच्या पुढे जाऊन आता चायक विचार करण्याची गरज आहे. महापुरुषांच्या नावे फुकाचे राजकारण करण्याएवजी आता त्यांच्या प्राकमारा, शर्याचा, बुद्धिमत्तेचा, त्यागाचा, करुणेचा, मानवतेचा गुण घ्यायला हवा. शिक्षण आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाचे वरदान आपल्याला लाभले आहे. त्याचा स्वतःच्या उन्नतीसाठी उपयोग करून घ्यावा. भुक्ते, भाकरीचे प्रश्न मिटवणे आजच्या काळात सहजशब्द आहे. दुर्मिळता दुर्मिळ अपवाद वाळता. आज स्वतःचे पोट भरण्याएवजी कमविण्याची अवकाळ बहुतेकांना असते. मात्र 'आणगी' हव्ये दा अहवान सुरत नसल्याने, गराना वाढल्याने, खोल्या प्रतिष्ठेता, अंहकाराला बळी पडल्याने, व्यवसन्याच्या आहारी गेल्याने अनेकांची वाताहत होते हे आता थेबायला हवे. इथल्या मानवी शक्तीचा, बुद्धिमत्तेचा उपयोग राशीच्या प्रगतीसाठी व्यायाला हवा. प्रत्येकामध्ये दुर्दम्य आशावाद, जिद्द, मुळातच असलेला प्रामाणिकपणा आणखी वाढला तर भारतासारखे आदर्श राश जगभर असू शकत नाही.

ज्याप्रमाणे पोटासाठी अन्न
महत्वाचे आहे तर सेच सुदृढ राष्ट्रासाठी
आता निकाप वृत्तीच्या आणि देशभक्त
नागरिकांची गरज आहे. आपल्यांची
परींगे आता प्रयेकाने राष्ट्रसेवेला
हातभार लावायला हवा. असे झाले तरच भविष्यात आपां
वेणाडे आदर्श निर्माण करू शकू. आला आदर्श निर्माण करून
नव्या पिढीचे सामर्थ्य वाढवायचे की चुकीच्या संकल्पनांना,
विचारधाराना, राजकारणांना, व्यसनांना बळी पूरून उद्याच्या
पिढीला आणीच्या खाईत लोटायचे, याचा विचार आता
प्रत्येकाने करायला हवा.

पुणे तेथे सर्वच ३णे

आहे. त्यामुळे याहीपेका पुढील पिंडी खालच्या पातळीवर उत्तराणर की काय असे बाटू लागते. अर्थात हे सारे आता पुण्यापुरतोंच नाही तर साच्या जागरूक परसरले आहे. जे काही दिवरेंदिवस खालच्याला, वाचायला, मिळते त्याची लाज बाटू लागली तर, त्यामुळे म्हणावेसे वाटते 'पुणे तेथे सर्वच उंगे'

ह्या साच्या गोषी थांबायल हव्यात. प्रयेक माणसात परमेश्वर असतो. मग तो झाडवाला, दुधवाला, पेपवाला, घर बाधताना काम कराऱ्यारी माणसांन, भाजी विक्रीते, पोस्टमन, ड्रायव्हर, वॉचमन असे आणित लोक वाच्याना समानाने वागवा, त्याच्या कामाची प्रशंसा करा, त्याचे आभार माना, अर्थिक मदत करा, घासाताला घास काढून द्या म्हणजे सर्व काही देवाला मिळल्यासारखेच आहे.

सकारातम्क वृत्ती ठेवती तर सारेच सारेच आनंदी होतील. प्रत्येकजण स्वतःसाठी तसेच जगत असतोच पण दुसऱ्यासाठीही जगा, मदतीच्या हात पुढे करा. आपण समाजाचे काही देणे लगावो याची सरत जाणीव ठेवा. आपले दून दुसऱ्यासाठी दीपस्तंभ होई देवे. सोनाच्या नायांनी देवांना जनवरायोपेशा तीवी रक्कम अनाथाश्रम, महिलाश्रम, वृद्धांश्रम, गरजू, विद्यार्थी, आजारी-पीडीत लोक यांना द्या. त्याच्या आशीशदाने मुरुचीही कल्याण होईल व त्यानाही तुमच्या रुपाणा परमेश्वर भेटल्याचा आनंद होईल. अशा पद्धतीने बदल घडला तर नक्कीच सर्वांना पुण्याचा अभिमान वाढेल.

- ♦ सौ. संध्या गावीत, पुणे
भ्रमणधन्वनी - १७६५९६९३९८

ERROR: rangecheck
OFFENDING COMMAND: image

STACK:

0
(
0
0
(
0
-savelevel-